

REDACȚIA

Arad, Str. Aulfeh (Adam)

ABO MENTUL

Penru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe 1/2,
an fl. 6; pe 1/4 de an
fl. 2.50 pe 1 lună fl.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Penru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulfeh (Adam)

INSERȚIUNILE:

de 1 și 2 garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 90 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt să plăte
înainte în Arad.

Scrisori nefrancațe nu
primesc.

Anul III.

Număr de Duminecă

Nr. 32

Cum se schimbă vremurile!

(R). Cine ar fi îndrăsnit a crede, că va veni o vreme, când honvezii, această ostire națională maghiară, vor fi duși să-și închine și ei steagul în fața mormântului lui Hentzi, generalul, care la 1848 murise vitejește pentru — Imperat?!... În pornirile lor de a da tuturor lucrurilor din țeară pecetea maghiară, șovinistii nu numai nesocotiau, dar și aveau o cumplită dujmănie pentru toate cele împărătești... Era o vreme, când tîrîseră prin pulvere steagul (negru-galbin) împărătesc, și pajura împărătească (vulturul cu două capete) era pentru dînșii ca postavul roșu pentru anume animale: se infuriau, când o vedeau și nici pe bisericile vechi ori pe praporii din biserici nu voiau să o rabde.

Și totuși, eată, Dumineca trecută monumentul Hentzi fu sfințit în curtea școlii de cadeți din Budapesta în sunetul salvelor de puști trase și de honvezii, a căror căpetenie, arhiducele Iosif, el însuși a primit deflarea trupelor pe dinaintea mormântului, unde odihnesc oștenii căzuți pentru Imperat, oștenii omorîți de honvezii lui Kossuth. Ear' prințul Lobkowitz, comandantul din Budapesta rostit-a, din porunca M. Sale, vorbire plină de pietate pentru cei morți în apărarea Imperatului și vice-colonelul Hanke, comandantul școlii de cadeți, pus-a făgăduință, că va crește pe viitorii ofițeri ca să fie în-suflețiți de aceleași gândiri și simțiri, pentru cari Hentzi și tovarășii sei la 1849 și-au dat viața.

Dar' s'au petrecut și alte lucruri, la cari și mai puțin se vor fi așteptat Ungurii mai infierbentați. O ceată dintre aceștia s'a apucat adevărat să ocărească pe vonvezii cari se în-torceau de la paradă, strigându-le: „Fie-vă rușine! Unguri sunteți voi? Rușine! Abzug!“

Majorul Matyasovszky oprî atunci pe loc honvezimea și comandă, ca soldații să pună baioneta la pușcă... Se ivi atunci și poliția. „Să mi-i împrăștiți îndată“, zise majorul către comandantul poliției, „că de mai strigă, trag în ei!“ „Să fi văzut atunci Ungurii cumînți și sprinteni! În câte-va clipe n'a mai rămas unul în apropiere și nici nu mai îndrăsnit să se arate unde-va și să batjocorească pe honvezii.“

Cine nu va vedé în toate aceste puterea și voința preainaltă, în care de câți-va ani Ungurii nu prea voiau să creadă?! Mai ales n'au vrut să creadă Kossuthiștii. Așa, că la 1892, când s'a desveluit statua honvezilor 48-ști, în îngâmfarea lor n'au vrut să primească să încoroneze și armata împărătească monumentul honvezesc, dar în schimb honvezii să ducă și ei

o cunună la statua lui Hentzi, — ci au făcut un tărăboiu, care a amărît adânc pe M. Sa Monarchul și a pricinuit și căderea ministerului Szapáry.

Tot așa, mai lunile trecute, când M. Sa a poruncit, ca pe locul, unde a fost statua lui Hentzi, să se ridice monumentul fericitei Sale Soții, Kossuthiștii cereau, ca statua lui Hentzi ori să fie nimicită, ori să fie dusă la Viena, dar pe pământ unguresc să nu o mai așeze. Și ce s'a întâmplat? Din porunca M. Sale s'a așezat în curtea școlii de cadeți, să i fie ca o icoană tinerimei. Și earăși au strigat, aflând unde se va așeza statua. Și ce au ajuns? Ca sfințirea statuei s'a făcut cu o rară pompă, fiind de față chiar cel mai iubit arhiduce Ungurilor, și honvezimea întreagă a închinat steagurile dinaintea generalului împărătesc.

Credem că faptul acesta le va fi Ungurilor ca o bună învățatură și vor mai slăbi cu pornirile lor, cari nu ținiau numai la cinstirea vitejilor istoriei lor, ci atâția dintre ei, la numeroase privilegii, au căutat să batjocorească pe aloșii altor popoare. Au batjocorit adese mai ales pe statua lui Hentzi. Porunca preainaltă, nădejduim că-i va mai desmetici și-i va face să se gândească asupra schimbării vremurilor.

Despre toastul d-lui Mangra.
„Alkotmány dela 15 August scrie următoarele: „Foaia intitulată „Tribuna Poporului“ publică din cuvânt în cuvânt vorbirea dela Arad a lui Vasile Mangra, și din acest text românesc reese, că Mangra nici un cuvânt n'a spus din ceea-ce-i atribuiau foile maghiare liberale; Vasile Mangra a sărbătorit pe episcopul Goldiș, ca pe acela, prin a cărui alegere Românii au secerat învingere, dar' nici cu un singur cuvânt n'a reflectat la vorbirea de cortezie a contelui Tisza... Eată, nu există acea vulpe vicelantă, decât care n'ar fi vulpe și mai vicelantă. În Arad contele Tisza a voit cu viclenie să câștige pe Români pentru politica Tisza-istă și după el imediat se ridică un conducător daco-român și, nesocotind cu totul speech-ul contelui Tisza, într'un chip sec și clar, că nu Maghiarii, ci Românii au triumfat prin alegerea lui Goldiș!“

Suspini crude. Foaia Kossuthiștilor din Atad, în numărul său de Joi, ia grozav la bătaie de joc pe ministrul-president Széll, că s'a făcut de câte-va zile bolnav și nu va veni nici la festivitatea zilei de naștere a M. Sale monarchului, 18 August. Pe urmă și vază din nou focul, că n'a știut s'u n'a vrut să împedice solemnitatea cu monumentul Hentzi. Pe ministrul honvezesc, baronul Fejérváry nici nu'l nu mără printre Unguri, ci li zice că e Mo-

Și la urmă se năpustește asupra însuși partidului Kossuthișt, eată cu că blăstămuri și suspinuri crude:

„Pe viora a doua în această comedie rușinoasă a cântat partidul independist. A fost o armonie frumoasă între primașul și contrașul, dar' care la urechia fiecărui Maghiar ea a sunat ca urită disharmonie, ear' dacă partidul independist nu va îndrepta la toamnă din răspuțeri ceea-ce e păcătuit în timpul verii, își va fi isprăvit cu desăvîrșire cântecul, precum și întreagă ideea independistă.“

„Dar' că și partidul independist a căzut în păcat, nu micșorează de loc rușinea, cu care ne-a încărcat Széll cu purtarea sa demolitoare. Chiar dacă ar mai trăi 100 a. și s'ar pocăi merou, nu va pute repara ceea-ce a păcătuit. Numele lui fiecare scriitor istoric maghiar îl va însemna în pomelnicul Maghiarilor de tristă pomenire și nu, mai Nemții camarilii din Viena îl vor încărea cu laudă.“

Și cum îl preslăviau acum numai câteva săptămâni încă ca mântuitor al țării și al constituției „ca un al" „doilea Deák“, etc.

Din toate aceste suspinuri crude numai aceea una reiese clar, că Kossutismul s'a dus, și că aceasta se constată în mod neîndoios tocmă în ziua de amintire a răzunerii de la Șiria.

DIN AUSTRIA.

monarchul, care de mai bine de o lună și petrece odihna de vară, ca de obicei, în orașul de scaldă Ischl, a chemat săptămâna trecută la sine pe mai mulți bărbați de frunte ai statului de dincolo, pentru a se consfătui cu ei, că ce e de făcut față cu partidele nemțești opoziționale din Austria? Căci toate — și sunt vr'o 5—6 la număr — țin adunări peste adunări, întruniri peste întruniri, sfaturi peste sfaturi, unde vorbesc și aștă cetățenimea împotriva guvernului și a autorităților, mai ales din cauza, că s'au publicat câteva legi, încă din cele mai neînsemnate, despre pactul economic între Austria și Ungaria. Dar, deoarece din partea Austriei n'a fost încuviințat prin parlament, ci pus în valoare numai printr'o ordonanță împărătească, Nemții zic, că s'a călcat constituția, duc o luptă din cele mai înverșunate nu numai împotriva guvernului, pe care vreau să-l răstoarne, dar și împotriva casei domnitoare.

Cătră sfârșitul lunii Septemvrie ar trebui să se reintrunească parlamentul din Viena, dacă nu pentru altă treabă, cel puțin pentru a alege cei 40 membri în delegațiunile, care au să alcătuiască bugetul comun al monarhiei întregi și peste tot să se chimbzuiască și să aducă hotăriri asupra tuturor afacerilor comune ambelor jumătăți ale împărăției.

Și fiind-că partidele opoziționale din Austria voesc în ori-ce chip și cu tot dinadinsul să împedice chiar și această treabă, anume alegerea delegațiunii austriace, guvernul de dincolo s'a gândit asupra diferitelor moduri și chipuri, cum să-și poată ajunge scopul în ciuda împotrivrării căt se poate de îndărjite a opoziției.

Ca cea mai potrivită cale spre acest sfârșit, dintre toate cele aduse s'a propus a fi, ca membrii delegațiunii să-și aleagă nu parlamentul central din Viena, ci cele 17 diete provinciale din Austria, fiecare atâta cât ar trebui să aleagă deputații lor respectivi în parlamentul vienez, dacă ar fi cu puțință să lucreze și să voteze acolo.

Astfel de alegere a delegațiunii însă nu se poate, la drept vorbind, talmăci din înțelesul constituției austriace; d'aceea ar trebui, așa zicând, ca ea să fie în acest rost schimbată.

Aceasta nu ar fi încă cea mai mare greutate; nevoia de invins stă acolo, că Nemții peste tot sunt hotărîți a împedeca ori-ce fel de sfătuire și lucrare a parlamentului vienez, fie chiar și prin bătăi cu ciomegi, ba și cu revolvere. Și fiindcă aceasta se știe de mult, conducătorii de stat austriaci se chibzuesc încă de mult atât ei între ei la oaltă, cât și cu ministrul-president ungar, mai pe față, mai pe ascuns, că: ce-i de făcut. Săptămâna trecută a petrecut la Ischl ministrul afacerilor externe, ear' alaltăieri, Vineri s'a dus acolo ministrul-president oisleitan contele Thun să lămurească M. Sale, cum stau trebile, să facă propuneri convenite și să primească porunca în cutare ori cutare înțeles la monarch.

Vorba e adevărat de o schimbare largă a constituției austriace celei din anul 1867, care s'a născut atunci, când s'a făcut dualismul ca un fel de condiție a acestuia, la care Ungurii au ținut morțiș până azi. Dar' acum se pare, că și ei s'ar împăca cu o schimbare de acestea, căci eată ce scrie unul din ziarele guvernului ungar „Pesti Hirlap“, în nrul seu de Duminecă:

Din punctul de vedere maghiar ne este tot una: fi-va oare introdusă dincolo altă constituție ori ba, numai dacă va fi păstrată instituțiunea delegațiunilor... Și această schimbare a constituției austriace este aproape. Se poate, că porunca împărătească, care va dărîma parlamentul austriac, e deja chiar iscălită. Dar' nu numai aceasta, ci că e gata chiar și constituția cea nouă, care va readuce Austria în starea dinainte de 1867 și care va compune o reprezentațiune centrală din delegații dietelor provinciale.

„Nu se poate tănui: aceasta va fi un mare pas cătră absolutism în Austria, dar' totdeodată e o biruință mare a federalismului.“

„Penru Ungaria nici una, nici alta nu e de dorit, dar' avînd în vedere menținerea dualismului, schimbarea aceasta nu o putem ocoli.“

„Că cum va fi constituția cea nouă austriacă, Ungaria n'are a se amesteca de loc; numai dacă va fi constituție, căci asta o prescrie legea dualistă din 1867. Prin aceea, că Austria se va reintoarce la un parlament central ales din sinul dietelor provinciale, dogma (articol de credință) despre desăvîrșitul constituționalism nu va suferi știrbire nici chiar în principiu.“

Când ziarele guvernamentale dela noi scriu așa fel, putem într-a-devăr să ne așteptăm la întâmplări foarte interesante și însemnate dincolo în Austria.

Inșelăciuni cu grâne.

În numărul nostru de Joi am vorbit, cum neguțătorii de grâne și proprietarii morilor celor mari înșeală pe agricultorii, mari și mici de o potrivă, prin aceea, că în diferite chipuri și moduri fac să scadă prețurile grânelor și în primul rând al grâului, răspândind pe la Bursele din țeară și străinătate, precum și prin ziare, știrii anume întocmite false despre roada și încheiând cumpărări și vânzări ei între ei, numai eac' așa, pentru ochii lumii, nu aieva, ci numai pe hârtie.

Și eacă cum o fac. Doi neguțătorii mari cu grâne, sau un neguțător și o moară vinde unul altuia, spre pildă, zece mii de măști metrice de grâu cu 10 cruceți mai ieftin de cât se arată prețul în ziua aceea, fără însă ca vânzătorul să aibă în adevăr fie măcar a zecea parte a cantității așa „vândute“ și fără să se gândească a i-o și preda cumpărătorului, căci întreg tîrgul este numai o apucătură, pusă la cale, pentru-ca la răspândirea șirei despre el pe la Bursă să scadă prețul, și ca agricultorii să fie siliți a-și vinde și ei marfa lor cu 10 cruceți mai ieftin.

A doua zi, a treia sau a patra zi cumpărătorul de azi al celor zece mii de măști metrice de grâu vinde earăși el vânzătorului de ieri tot zece mii de măști și tot cu 10 cruceți mai ieftin de cât ar trebui să fie prețul adevărat în ziua aceea, bine înțeles, earăși numai pe hârtie, fără-ca în adevăr să-l lîfereze cumpărătorului de azi măcar un grăunte. Și agricultorul de geaba așteaptă să-și vîndă grăul pe prețul ce ar trebui să fie, căci în fiecare zi se repețesc acest fel de tîrguri înșelătorești și nu unul numai pe zi, între doi înși, ci se încheie cam 10—15 tîrguri în toate zilele, fiindcă toți neguțătorii jidani și morile lor sunt înțeleși la această înșelătorie și încă des de dimineată stătorească, cu câți cruceți la maza metrică vor scăde prețul grăului.

Dar nu numai atîta; ei, neguțătorii jidani, telegrafează la semenii lor de pe la Bursele din străinătate aceste prețuri scăzute de ei; jidani d'acolo înșeală tot prin asemenea tîrguri închipuite, pe agricultorii din acele orașe, arătându-le pe deasupra, telegramele din Budapesta cu prețurile acelea scăzute, în urma cărora bieții agricultori încă se vîd îndemnați a-și vinde grăul pe un preț cum voese jidani d'acolo. Aceștia earăși telegrafează semenilor lor dela Bursa din Budapesta prețurile scăzute în mod meșterugit în Viena, Berlin, Breslau, etc. și astfel înșeală și în chipul acesta pe agricultorii noștri.

Și așa merge lucrul în fiecare an din Maiu ori Iunie începînd până în luna Septemvrie ori Octomvrie, adică până-ce Ovreii au cumpărat cât se poate mai multe grâne pe preț ieftin de la agricultori. Atunci deodată, ca din senin, fără orice pricină, încep a se urca prețurile tuturor grânelor, ear mai ales ale grăului, earăși numai fiindcă jidani de la Bursă le-au pornit așa. Ear economii, agricultorii, cari n'au vrut ori n'au putut să aștepte cu vânzarea grânelor se călesc amar vîzînd cum pe spinarea lor din pricina neprevederii lor—jidani se înbogătesc cu mii și milioane.

În lun'e era prețul grăului peste 10 florini, astăzi e numai 8. 44 — 8. 50. Eaptul, că a venit grâu nou pe piață, nu e îndestulitor pentru a explica scăzîmîntul de 1 fl. 50. sau și mai mult, căci întîiu cantitatea grăului nou, din cauza roadei mijlocii nu e tocmai așa mare; și apoi din țările străine ca: America, Rusia și România

n'a venit nimic, pe cînd altă-dată se trimiteau d'acolo cantități enorme. Scăzîmîntul așa-dar l'au făcut în mod măestrit neguțătorii ovrei de la Bursele din țeară și străinătate pentru a înșela lumea.

D'aceea sfătuiam pe economii noștri cu tot dinadinsul și cu stăruință, să nu se grăbească a-și vinde bucatele, mai ales grăul, să aștepte pe cât numai pot cu ele, căci desigur prețurile tuturor grânelor se vor urca în luna Octomvrie. Până atunci să mai aștepte, să nu și închipuiască că pentru a avîe lucruri netrebnice, trebuie să-și vînză bucatele pe preț mic, potăștepta lucrurile de dichiseală încă vr'o 2—3 luni. Ear dacă e vorba, că n'avem bani nici pentru a scooperi plățile trebuincioase, atunci mai bine să ne împrumutăm de la Băncile românești până la Octomvrie ori Noemvre, cînd putem vinde rodul cu prețurile cuvenite.

Cine va face așa, cum îl povățuim noi, desigur va avîe mare dobîndă și ne va răsplăti pentru sfat.

Evenimentele din Franca.

Procesul Dreyfus.

Tribunalul militar din Rennes n'a încheiat cererea acusatului Dreyfus și a apărătorului seu Demange, ca pertractarea procesului să fie amînată până la însănătoșirea celui alt apărător Labori, pe care l'a rănit grav cu glonțul de revolver un om necunoscut, încă Sămbăta trecută. Starea rănitului e cevași mai bună; medicii nădăjduesc, că vor pute să-l scape, deși nu s'a hotărît a-și scoate glonțul, care se află între o coastă și un os al șirei spinării.

Până acuma nu s'a putut da nici de cea mai mică urmă a omului, care a pușcat, deși întreagă poliția, gendarmeria și chiar un detașament de miliție au fost trimiși în urmărirea lui. Par'că l'ar fi tăgățit pămîntul.

Înainte tribunalului din Rennes, toți generalii și peste tot oficerii fășionează, că cree în vinovăția lui Dreyfus și se silesc să o dovedească. Acusatul însă, de câte-ori este provocat de către presidentul tribunalului să-și facă observații asupra învinuirilor cutărui ori cutărui martor, răspunde liniștit, că nu știe nimic de lucrurile ce i-se impută; sau nici nu răspunde, ci simpl' dă din umeri. Din cînd în cînd se scoală însă și se rosteste cam în următorul chip: „Este ceva groaznic, că în fiecare zi mi-se rupe inima și sunt măcelărit timp de mai multe ore; chinurile acestea, ce se încarcă asupra unui om nevinovat și soldat sincer, sunt ne mai pominit de strașnice.“

Se citesc o grămadă de rapoarte ale ministrului de colonii, în care se povestește despre purtarea lui Dreyfus pe drum spre insula Dracului, precum și pe tot timpul, cît era închis acolo. Astfel pe cînd corabia, care l' ducea, petrecea departe încă în largul mării pe o altă insulă, cei din giurul osîndîului îl făcuseră atent, că ori-ce încercare de a fi scăpat, ar fi pedepsit cu cea mai mare asprime, chiar și cu moartea lui. El răspunde: Vî jur pe tot ce am mai scump în viață, și puteți să mă credeți, căci sunt om cinstit, că voi aștepta cu supunere și smerenie ziua, cînd se va dovedi nevinovăția mea. Sunt nevinovat și nu e cu putință, ca dovezile „despre aceasta să nu easă în curînd la iveală.“

Pe tot timpul aflării sale în insula Dracului, zic rapoartele ministeriale, Dreyfus în totdeauna se rostia așa.

În ședința de Joi a tribunalului, apărătorul Demange s'a încierat tare la vorbă cu generalul Bogel, astfel încât acesta într'o clipă s'a văzut strimtorat cu răspunsurile sale; ba nici n'a știut să răspundă.

Mare surprindere au stîrnit lămuririle date de judele de instrucție Bertulus, care și el fășionează ca martor. El adevărat în vara

anului trecut fusese înșercinat într'un alt proces, care însă tot stă în legătură strînsă cu procesul Dreyfus, să asculte pe colonelul Henry, unul dintre martorii contra lui Dreyfus în 1894, cînd acesta fusese osîndit. Se știe, că colonelul acesta se sinucise în temniță, fiindcă i-se dovedise, că a falsificat mai multe hîrtii cu privire la afacerea Dreyfus. Judele de instrucție a povestit acum înainte tribunalului, cum a ascultat pe colonelul și cum l'a adus a recunoaște vina sa de falsificare. Cînd nu mai putu mai departe, îl îmbrășoșă pe Bertulus și, podidit de lacrimi, îl rugă de ertare, adăogînd cu cea mai cumplită sbucimare: „Scapă-ne, d-le jude; da, am pe cîtuit cu toții dar e vorba de stima, și onoarea armatei întregi.“ Și mereu plîngînd și vorbind în acest înțeles a mai zis colonelului: Esterhazy este un bandit! Te rog cruță-mă de chinuri mai departe, onoarea armatei stă d'asupra tuturor celorlalte lucruri.“

Văduva după col. Henry, chemată ca martoră și ea, se scoală și caută să arete ca neadevărata spusese lui Bertulus, dar acesta cu cea mai mare solemnitate răspinge învinuirile femeii și spune: „Fiecare cuvînt al meu rostit îl mențin“. La strînit aduce astfel de dovezi, care învederază, că autorul borderoului, pe temeiul căruia Dreyfus fusese osîndit, este colonelul Paty, ear' nu Esterhazy, care se dă însuși drept autor al lui, pentru o sumă mare de bani.

Toate aceste mărturisiri au făcut mare impresie atît asupra publicului, cît și asupra jurilor; precum erî încă cea mai mare parte erau convinși de vinovăția lui Dreyfus, tot așa azi, după desvelirile martorilor de Joi, lumea înclină mai mult a crede în nevinovăția căpitanului ovreu, dar' el totuși va fi — se zice — osîndit de nou, pentru a nu păgubi solidaritatea armatei.

Complotul contra Republicei.

Acuma se scrie și în mod oficios din Paris foaiei „Correspondența Politică“ din Viena, că: „Într'adevăr guvernul a pus mîna pe niște documente și corespondențe, care dovedesc în mod neîndoielnic, că a fost pregătit un complot contra formei republicane a statului“. Centrul agitațiunii acesteia a fost „Liga patrioților“.

Conspiratorii, se scrie din Paris în foaia suspomenită, au hrănit speranța, că gen. Négrier, în urma pedepsei ce se croise, va face cauză comună cu ei; dar' încercările întreprinse spre acest sfîrșit au rămas, precum se vede, zădarnice; și se pare, că nici un oficer nu este amestecat în complot (?).

Strada Chabrot, unde se află tot încă impresurați cei 41 antisemiți în localul Ligei lor, este predată din nou circulației. Deputatul antisemit Lasies a fost în local să vorbească cu presidentul Ligei Guérin, în ce condițiuni s'ar preda, astfel ca guvernul să nu fie silit a întrebuița forță. În urma acestei convorbiri, deputatul s'a dus la ministrul de interne pentru a comunica guvernului condițiunile lui Guérin; întorcîndu-se earăși apoi la acesta și spunîndu-i condițiunile guvernului, Guérin a declarat, că nu primește și că va merge cu împotrivirea sa până la pușcături și măcelărit.

Numărul arestațiilor de până acum pentru complot este 60

Monumentul dela Presaca.

Stau rău de tot acțiunile „autorizațiilor“. Dedu se tîngue cu amar, că „înfrățirea“ dela Arad o să se estindă până prin Ardeal, și „autorizații“ se simt neputincioși în fața curentului „goldișist“, care acum mai decurînd a cuprins teren chiar în Munții apusenii. Așa ne istorisește Dedu în organul seu.

La Presaca s'a făcut adevărat în 11 August a. c. desvelirea monumentului ridicat de către fostul ministru Lukács Béla în

memoria părinților, fraților și conaționaliilor săi căzuți acolo la 24 Oct. 1848. La petul sfîrșitului monumentalului s'a ținut și slujbă românească de către preoții Emsnui Beșă din Zlagua și Mihaiu Nicola din Presaca. Faptul acesta îl comentează organul „autorizațiilor“ ca urmarea ideilor de „înfrățire“ accentuate în toastele dela banchetul de instalare a episcopului din Arad.

Din pricina aceasta Dedu se răpuștește cu furie nu numai asupra dlui Beșă ci și asupra fraților Liviu și Septimiu Albini, pe motiv că dl Beșă e camnatul lor.

Curat morală iesuitică! Par'că Dedu n'ar ști, că părintele Beșă a asistat și funcționat la sfîrșirea monumentului din ordnul metropolitanului Meșianu!

Dedu se infuriază și atacă pe părintele Beșă, preot gr. or. pentru-că, a ținut slujbă românească, dar' pe protopopul gr. catholic, Montani, care ca Român a servit alături cu preotul catholic slujba ungurească, — îl scușă!

În adevăr ciudații oameni sunt „autorizații“ cu morală lor politică.

ULTIME ȘTIRI

Ziua Impăratului.

Ca în toți anii, așa și de astădată, ziua de 6/18 August, ziua nașterii Majestații Sale Impăratului-Rege, s'a sîrbat cu pompă deosebită și cu însuflețire loială și evlavioasă în toate țările împărăției austro-ungare. Cu ziua de azi, Majestatea Sa împlinește 69 ani din viața Sa bogată în fapte bune și de glorie, dar, în același timp, greu și mult încercată prin mulțimea de nefericiri, ce a avut să îndure în familia Sa.

Din incidentul acestei zile mari, bisericanoastră, avînd totodată și sîrbatoarea „Schimbării la față“, rugi ferbiți înalță pentru îndelunga viață a Majestații Sale.

Din acest privilegiu, în biserica catedrală din Arad a pontificat însuși Preasfinția Sa dl episcop Iosif Goldiș, asistat de P. C. Sa archimandritul Aug. Hamsea, de protopopii: M. Bocșan și Ign. Papp, de părintele ieromonach Vasile Mangra; de părintele Dionisie Popovici asesor consistorial și de parohii locali: Traian Văfianu și Gavriil Bodca.

Conspirația.

Paris. 17 August.

Deputații antisemiți Drummond și Lasies din nou au negociat cu ministrul-president Waldeck-Rousseau, priivor la afacerea celor 40 antisemiți imbarcați în localul Ligei, cari nu voese să ese afară. Deoarece condițiunile puse de Guérin nu sunt însă admisibile, negociațiunile s'au sfîrșit fără rezultat. Situația așa-dar este neschimbată.

Toate ziarele spun, că situația celor impresurați începe a deveni grea; n'au nici de mîncare, nici beutură îndestulitoare. Opt culegători, cari erau la oaltă cu Guérin, au părăsit localul în timpul nopții; toți au fost ascultați și apoi puși pe picior liber.

Celalți impresurați sunt hotărîți să se împotrivească până la moarte. Se svonește, că poliția astăzi va încerca a pătrunde în local.

Germania și Dreyfus.

Rennes, 17 August. În urma unor păreri exprimate de generalul Zurlinden, convingerea generală așa stă, că limpezirea definitivă a afacerii Dreyfus poate veni numai din Germania. Toți reprezentanții presei aflători aici, atît cei din Franca, cît și din străinătate, sunt de părere, că în proximele zile vor apăre în cele mai importante ziare englez și rusești articoli, în care va fi provocat guvernul german: să deie în vîleag documentele privitoare la afacerea Dreyfus ce se află în mîinile sale și astfel să facă cu putință, ca adevărul să iasc pe deplin la iveală.

Serbătoare națională.

(Coresp. part. a „Tribunei Poporului“)

În ziua de 3 și 4 Iunie a. c. a avut loc la Ateneul Român din București, (grădina Episcopiei) serbarea aranjată de Liga culturală, pentru inaugurarea bustului marelui Ban Ioan Enăchiță Văcărescu.

Inceputul serbării era anunțat pe orele 8 dimineața. — Din pricina însă, că multe formalități au trebuit observate, desvălirea bustului s'a făcut pe la orele 11.

Nu mă indoiesc, că publicul cetitor al iubitului nostru ziar național „Tribuna Poporului“, cunoaște pe adevărații naționaliști din manifestările vieții lor. Tot ce aș dori eu este, să renouesc vechea cunoștință și vechea dragoste pentru dinșii.

Să încep raportul meu cu dl V. A. Urechia, bătrânul luptător și vecinic tinărul entusiast și visător, care și-a rostit magistralul său discurs cu un avânt, ce peana mea nu-l poate descrie pe deplin. Am avut adese-ori fericirea să-l aud melodiosul și sincerul său glas; dar' par'că acum a vorbit un inger, un geniu al românismului din gura lui.

În cuvântarea sa caldă și plină de înălțătoare sentimente naționale ne arată, istoricește și românește, cine a fost marele Român Enăchiță Văcărescu.

Purcedând dela faptul, că „seninul cel mai nelindios al deșteptării conștiinței naționale este alipirea unei națiuni de limba sa“. ne învață cinstea și dragostea sa pentru această vehiculă a cugetării, pentru cel mai scump tesaur al individualității noastre latine.

Ne învață, marele dascăl, mai departe, că datorie sfântă avem noi Românii, să onorăm și să iubim pe acei fii ai noștri, cari au onorat, au iubit, au apărut și au cultivat toată viața lor limba românească.

Scoate apoi în relief figura primului gramatic român și a duiosului poet Enăchiță-Văcărescu, și ni-l înfățișează ca pe un adevărat erou, care pe acele timpuri de tristă-aducere aminte pentru dulcea Românie,

*) Întârlătită din cauza lipsei de loc. R e d.

când pentru boerimea țării, singură cu poziție în stat, limba română era o rușine, ear cea grecească domnia, — avu curagiul să declare ca e Român, că stimează, că iubește, cultivă, și prin aceasta apără limba română de ori-ce dușman.

După-ce ne arată modul cum s'au adunat banii pentru ridicarea bustului „părintelui limbei române“, spune că restul care lipsia la acoperirea sumei l-a dat talentatul sculptor dl Hegel, împreună cu Domnia Sa.

Cu toate ostenele depuse, zice mai departe ilustrul Român — „monumentul este mic față cu măreția celui, pe care e menit să-l comemoreze. dar nu numai graniturile megalitice pot onora pe un mare bărbat, cum nu mărimea icoanei dela altare ne dă însăși mărimea Dumnezeirii“.

Predă apoi bustul delegatului ministerului cultelor și domnului primar, și roagă pe dl Hegel să arate pornirilor noastre chipul marelui Ban Văcărescu, care până aci era acoperit cu un vel tricolor.

În acest moment se părea, că razele unui nou soare isbesc slaba lumină a ochilor noștri, ear' sufletul ni-se alintă în azul mărețului inim național „Deșteaptă-te Române“, cel intonase musica militară.

După-ce monumentul fu desvelit, și împodobit cu flori și coroane frumoase, ilustrul naționalist, dl V. A. Urechia, solemn, radios, termină discursul său cu următorul mare jurământ. „să jurăm: public, asociațiunii și Ligă, că urmași și noi ai lui Văcărescu, prin sânge și legătura limbăgiului, vom face să trăiască etern limba iubită de el, limba românească“.

În numele Academiei, a celei mai înalte instituțiuni culturale românești, vorbește apoi savantul archeolog și marele Român dl Grigorie Tocilescu.

Intr'o limbă tot așa de bogată, tot așa de aleasă și plină de cel mai cald naționalism, dl Tocilescu a ținut să fie și de astădată nedespărțit tovarăș în fapte mari cu colegul său dl V. A. Urechia.

În cuvântarea elogioasă la adresa marelui Ban Enache Văcărescu, transpiră nu numai puterea de elocință a ilustrului academician; se face nu

numai exposeul istoric al vieții și timpului în care a trăit primul gramatic al limbei române, ci mai ales dă expresie îngrijoratului său suflet pentru indiferentismul multora, cari au excelat prin absența lor — de la acest mare act național.

În durerea sa, dl Tocilescu, cu glas tremurător zice: „Cum vom pute învăța pe copiii noștri să ne iubească și cinstească memoria, dacă noi ne purtăm atât de recel față cu cel mai mare și mai bun dintre părinții, moșii și strămoșii noștri?“

Termină aducând elogiul meritate magistrului și colegului său V. A. Urechia, care: prin zelul și abnegațiunea sa a luat inițiativa și a realizat într'un chip minunat ideea cinstirii „părintelui limbei române“.

Din partea Ateneului Român a vorbit dl C. Stăncescu. În discursul său scurt dar avântat, D-sa aduce laude școalei de arte și meseriei din București, care poate rivaliza cu orice școală de acest fel din străinătate. Mulțumește D-lui Hegel, talentatului sculptor, care a lucrat cu multă artă bustul lui Enăchiță Văcărescu, și-i urează viață lungă și fericită. În numele Ligii a vorbit presidentul său, Dl Vlădescu. Ideea fundamentală, dezvoltată din principiile instituțiunii, ce-o reprezintă, este: să nu ne gândim noi la marginile politice, cari despart pe Români în mai multe țări, supuși la deosebite neamuri; ci gândul și inima noastră să fie îndreptată către acei glorioși bărbați ai neamului românesc întreg, cari au luptat toată viața lor pentru limba românească, care este una, precum poporul român este unu', și va da bunul Dumnezeu, ca odată una și nedespărțită, tare și nebiruită să fie mărtașă nașiei române!

Au mai vorbit: secretarul societății macedo-române, dl student Popescu Pion, în numele asociației generale a studenților și dl Petrescu Dâmbovița în numele facultății de litere.

Programul s'a încheiat prin declamarea unei ode ocazionale, scrisă de subsemnatul, ale cărei ultime două strofe, sunt următoarele:

Și dacă-ți dăm iubirea toată
Prinos, pe altarul scumpei patrii,
E, că veghezi asupra noastră
Din corul vecinicilor aștri...

Fii dar' cu noi și ne inspiră
La luptă dreaptă, la unire,
Ca să-ți urmeze mulți în calea,
Ce te-a purtat la nemurire!!

După amezi publicul a avut diferite distracții în grădina Ateneului, ear seara s'a dat bal. În ziua de 4 Iulie petrecerile s'au continuat până târziu seara. În tot decursul serbării musica militară a delectat publicul cu cântece frumoase naționale.

Să dea bunul Dumnezeu, ca toți bărbații mari ai neamului românesc să-și aibă locul de cinste alături de Văcărescu, Eminescu, Florescu, Rosetti etc., căci o națiune trăește, înfloreste și se întărește numai sfîntînd memoria ilustrilor sei bărbați, cari ni-au lăsat nouă principiul: „Totul pentru națiune“.

București, 4 Iulie 1899.

Preot Al. Muntean al lui Vasile.

Din tractul Albei-Iulia.

— Catechizația la gimnasiul catolic din Alba-Iulia. —

În numărul 137 al „Tribunei Poporului“ „Un preot din tract“ a publicat „un răspuns“, în care declară „de o minciună tendențioasă“ afirmarea mea: „că la gimnasiul ung. din Alba-Iulia în decursul anului trecut școlar nu s'a ținut studenților români nici o prelegere din religiune“.

Ca să se poată convinge ori-și-cine despre ceea-ce am susținut și susțin eu, și despre ceea-ce afirmă dl preot din tract, că adevărul s'ar fi ținut prelegeri din religie, — vă rog să binevoiți a-mi publica următoarele rânduri:

Nu-i servește spre cinste nici unui om, fie chiar și din clasa cea mai de jos a poporului, dacă a grăit minciună față de fratele ori prietenul său, — cu atâta însă li servește spre mai mare rușine, când mărturisește în public, că cutare ori cutare și-a făcut datoria, când el nu și-a făcut-o.

E mai trist și mai dureros însă, când chiar un preot, care e chemat să propovăduiască lumina și adevărul și să condamne minciuna, — vine și grăește minciună, springind pe cei ce nu-și fac datoria față de biserică și neam.

Dacă eu, ca rîu informat am scris neadevărul: că părintele adm. Ruson n'a ținut nici o prelegere din religiune la

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“.

Pagini din istoria României.

Luptele Românilor

de

G. COȘBUC.

1876—1878.

(Urmare.)

Numai a doua zi s'a văzut cât de grosavă a fost înfrângerea Rușilor. Periseră 170 de ofițeri și aproape opt mii de oameni.

O groază de nespun cuprinsese pe Ruși după a doua luptă pierdută la Plevna.

Rămășițele oștirii, de pe dealurile pe cari se retraseră, vedeau pe Bași-buzuci cum cutreieră câmpiile și ucid ca fiarele pe Rușii răniți, cum li schingiuesc în chipuri neomenești. Cetele de Turci s'apropiau mereu, iar unii dintre Ruși începură să-și părăsească locul, să asvirlă armele și să fugă.

Nimeni n'a putut opri pe Rușii fugari până la Dunăre. Era pe la amezi, când s'auzură prin Șistov strigătele: „Vin Turcii“. De odată începură să sosească cazaci fugari în goana cailor, pedestriime îngrozită, con-

voiri cu nenumărate care de răniți. Unul făcea spaimă altuia, toți își făceau rău și în neastâmpărul groazei că vin Turcii, deteră năvală spre pod.

Negustori de tot felul, — de fân, de lemne, de pânză, de cai, — samsari și toată mulțimea aceea de oameni cari urmează oștirile, toți aceștia, îngroziți că vin Turcii să le prade marfa și să le repună zilele, începură să-și adune în pripă lucrurile și s'alerge spre Dunăre.

La capul podului era un vâlmășag cum nu s'a pomenit: da om peste om și caii cu biii în amestec călcău lumea în picioare, soldații cu negustorii se îmbrânceau, se înjurau și fie-care voia să treacă înainte. Iar din urmă sosiau alte care cu răniți și cete de cazaci în fuga cailor, și era țipăt și vaet de oameni, muget de animale, și nimeni nu știa încotro se duce și ce voiește.

Locuitorii bulgari, auzind că vin Turcii, își lăseseră casele și luând în pripă ce putură, alergară și ei spre pod. Își făceau singuri spaimă, ba unul spunând, că a văzut cete de Cerchezi alergând într-acolo, ba altul că a văzut sate aprinse și așa mai departe.

Kran mii de oameni pe pod, strimtorăți de care, de cai, de boi, de bivoli împin-

gându-se unii pe alții s'rivindu-se și căzând în riu. Un convoiu de care cu munițiuni era tocmai pe pod, trecând de la Zimnicea spre Nicopole. Fugarii, ajungând la convoiu se zăpăciră cu totul. Unii asvirlă carțile cu fână și cu plumbi în riu, alții săriră nebuni de groază înșiși în riu, iar cei mai mulți fură împinși în apă de mulțimea de la spate.

La capul podului, un general care străjuia podul, stătea cu revolverul în mână să impuște pe ori-cine va trece podul, dar' n'a fost chip să-i oprească: au răsturnat pe general și au dat orbește peste cordonul de soldați.

Oștenii ruși, căți n'au fugit de la Plevna, fură spovediți și cuminecați în pripă, ca'n ceasul morții, și stătură gata să se apere cu furie desnădejduită și să moară cu toții.

Marele duce, care avea cartierul la Tirnova lângă Balcani, și-a adunat în pripă suita și se duse departe spre Dunăre, ca la nevoie să-i fie Rusia mai aproape. Generalii ruși se retraseră toți din toate părțile spre un singur loc, la mijloc. Generalul Gurco de peste munți se retrase așa de cu zorul, încât neputând duce tunurile cu el, le-a îngropat în pământ.

Țarul se mută din Ploiești, unde își avea cartierul, la București, ca să fie mai apărut. El scrisese în Rusia să-i trimeată cât se poate de repede oștiri și chemă într'ajutor chiar pe grenadieri, pe cei mai aleși soldați, cari se bagă în foc numai la primejdiiile cele mai din urmă.

Toată lumea aștepta din ceas în ceas să vadă pe Osman ieșind din Plevna, dând mâna cu alți generali turci, să treacă și să mute războiul în România. Rușii nu l-ar fi putut opri; nu l-ar fi putut împedica ca să meargă și mai departe, să intre însuși el în Rusia și să-i bată pe Ruși acasă la ei!

Acum văzură Rușii la ce horă s'au prins. Oștile de la Plevna erau cu totul nimicite, ear' Osman avea vr'o patru-zeci de mii de oameni, oștire aleasă și gata să s'asvirlă după Ruși și să-i bată, să-i sfărîme să-i indeseuie și să-i arunce pe toți în Dunăre.

Par'că de-odată cu ivirea lui Osman se întoarse norocul. Turcii se deșteptară din nepăsarea lor și săriră la arme. Ruși, care apucară să treacă Balcanii au fost bătuți, cei ce s'apropiaseră de Ruscii au fost repede împinși înapoi, cei ce înaintară pe

ori va reprimi suma versată cu de-
tragerea celor 10% din taxa de par-
ticipare ca spese de administrare a
intreprinderii.

Serviciu medical. Trupa partici-
panților va avea un medic român la
dispoziție, atât în decursul călătoriei,
cât și în Paris.

Baniți solviți de participanți se vor
versa și se vor păstra în „Budapest-
Belvárosi takarékpénztár részvénytársaság”,
Budapest, Koronaherczeg utca 3.
Biletele de participare se vor primi
numai după solvirea sumei întregi.
Solvirile se vor face cu chechuri de
postă.

Dureri patriotice.

Dăm mai la vale poesia ce Pósa Lajos, poet
maghiar, a scris-o cu prilegiul sfințirii statului lui
Hentzi, în ziua de 12 August în Budapesta. Se vede
lămurit dintr'însa, câtă durere simt Ungurii că Im-
păratul nu le face toate pe voia lor.

Eată poesia :

Așa dară tot mai sună
Tristul Gotterhalte!
Francisc Iosif dă să sufle
Banda mai departe.
Lacrimi varsă cu grămada
Ungurimea din oțire,
Ea din pușcă plânge-un cântec :
„Kossuth Lajos dă de știre”...

Doamne! Doamne! nu mai ai tu
Trăsnet și săgeți?
Ingenunchiați lângă Hentzi
Pe honvezi îi vezi?
Acel' a fi tinerimei
Altar sfânt, de preamărire!
Pentru ce nu tuni din ceriuri :
„Kossuth Lajos dă de știre”...

Pacea sfântă nu e încă
Intre Rege și împărat?
Ia, ved-ți, cum dau să taie
Și cu biciu se bat!
Prinde, Rege, biciu 'n mână
Și trage, ca din lovire
Impăratului să-i sune :
„Kossuth Lajos dă de știre”...

Sau aștepti ca națiunea
Să sară 'n picioare?
Dar ea doarme, Doamne, doarme
Pe pat, la recoare!
Nici nu doarme, ci e dusă
In a nopții stăpânire —
Numai din morminți mai sună :
„Kossuth Lajos dă de știre”...

Tradusă de: N. Stejărel.

DELA BLAJ.

Publicare de concurs.

Până la ziua de 15 August n. a. c.
se scrie concurs pentru primirea în Inter-
natul Vancean de fetițe din Blaj.

Condițiunile primirii sunt :

1. Pentru o elevă sunt de a se plăti
pe un an școlastic 120 fl. solvibili în două
sau cel mult patru rate anticipative, pe
lângă aceea o taxă anuală de înscriere de
3 fl. pentru elevele din clasele elementare
și de 6 fl. pentru cele din clasele superi-
oare, apoi 1 fl. pe an pentru bae. Elevele,
care vor învăța limba franceză ori muzica
instrumentală, vor solvi separat unele taxe
moderate.

2. Fiind că elevele vor trebui să
poarte vestimente uniforme, se va solvi 14—18
fl. după etatea fiecăreia. Uniforma aceasta,
care se pregătește în internat, constă din
două șurte în formă de rochie, 2 pălării,
— una de iarnă și alta de vară, — și din
toaletă.

3. La intrarea în internat fiecare elevă
va trebui să fie provăzută cu: 6 cămeși,
6 cămășoare, 6 pantaloni, 1 fustă de iarnă,
6 servete, 12 batiste, 6 părechi de ciorapi,
2 părechi de papuci, 1 perie de dinți, 1 pe-
rie de cap, 2 perii de încălțăminte, 1 pia-
pomă, 2 pepteni, 1 saltea de lână, 2 perini,
4 fețe de pat, 4 fețe de perină, 2 cuverte
de pat din giolgiu alb, 1 lavor de spălat și
6 ștergare.

Obiectele acestea au să fie marcate
cu numele elevei.

Pentru suma numită fiecare elevă va
primi :

1. Instrucțiune în studiile prescrise pe
clasele I—VI elementare și VII—VIII supe-
rioare, educațiune religioasă-morală și de-
prinderi în conversațiune maghiară și ger-
mană.

2. Locuință în etagiul institutului în
sale mari, sănătoase și luminoase provă-
zute cu mobilarul necesar.

3. Vipt întreg și anume: a) la dejun
cafea cu lapte, b) la amiază 3 plesse, Du-
minica și în sărbători, 4; c) la cină două
plesse.

4. Spălat, luminat și încălzit. În fie-
care lună elevele vor lua câte o baie.

5. Instrucțiune în fert, spălat, călcatul
cu ferul, coptul pâinii, tors, țesut, curățit,
grădinarit, croit, ducerea socotelilor econo-
miei de casă, conservatul și așezatul legu-
melor și victualelor preste iarnă, îngrășatul

animalelor, prăsierea și ținerea galițelor
etc.

La cererile pentru primire e de a se
alătura: extras de botez, testimoniu de pe
clasa absolvată, atestat medical despre să-
nătatea elevei, atestat de vaccinare și re-
vaccinare.

Concursele sunt a se înainta Prea-
veneratului Consistor Metropolitan în Blaj,
alăturându-se la fiecare o marcă de 20 cr.
pentru expedarea francată a rezoluțiunii.
Dela cererea de primire nu sunt dispensate
nici elevele, care au mai fost în inter-
nat.

Direcțiunea Internatului de fetițe.

Pentru vânzătorii și ompărătorii de fân.

Ni se scriu următoarele rânduri, asupra
căroră atragem atențiunea publicului no-
stru :

„Din gazetele noastre române cetesc, că
în România, Basarabia și în alte țeri este
mare lipsă de fân și că în Ardeal s'au cum-
părat mul de vagoane de fân, cu prețuri de-
stul de bune.

In părțile noastre bănățene de la
munte, poporul nostru român încă are fân,
cualitate bună pentru vânzare, așa că numai
în comuna mea Teregova se află până la
100 vagoane fân de vânzare, și în giurul
acestei comune și mai mult.

Deci ca economii nostri români să-și poată
vinde fânul cu un preț mai bun, de cum le
îmbie unii speculanți, prețuri bagatele — îmi
permis a atrage atențiunea celor ce cumpă-
ră fân, că în Teregova și giur se pot cumpă-
ră până la 200 vagoane de fân, și subsemnatul
cu plăcere voi da deslușirile necesare celor
ce se vor adresa la mine în cauza aceasta.

Teregova, (Banat) 15 August 1899.

Ioan Bogoievici,
preot ort.-rom.

Din public.

Anunț școlar.

Aducem la cunoștință On. public, că
înscrierile la școala superioară de fete cu
internat în Arad și împreună cu cursuri
preparatoriale pentru candidatele de învăța-
toare se vor efectua în 1—4 Septembrie, ear
prelegerile se vor începe la 5 Septembrie st. n.

Taxa de înscriere este 2 fl., ear taxa
de întreținere pentru elevele interne 160
fl. la an. Elevele externe solvesc didactru
20 fl., ear preparandele externe 40 fl. la an.

Pentru instrucțiune la pian 3 oare la
săptămână se solvește 5 fl. la lună. Toate
solvirile se fac anticipative.

La înscriere se pretinde: extras de
botez și testimoniu de pe clasa absolvată.

Elevele pe lângă instrucțiunea studi-
ilor prescrise sus-amintitei școale, la do-
rința părinților vor fi introduse și în eco-
nomia practică a casei.

Fiecare elevă internă are să aducă
6 cămeși, 6 cămășoare, 6 pantaloni, 3 fuste
colorate de vară, 3 de iarnă, 6 părechi
ciorapi negri, 12 batiste, 6 serviete, 6 șter-
gare, 2 perini cu 4 fețe, o plapomă cu
2 fețe, 2 lepedee de desupt, o covertă de
pat, un madraț, un lavor, 6 cărpe de lavor,
2 pahare, o perie de dinți, una de baine,
una de cap și 2 pepteni, o lingură mare,
una mică, cuțit și furcuță. Un parapleu, 2
părechi ghețe, 3 haine de casă și 2 de
sărbătoare, 6 șurte colorate.

Deslușiri mai detaiate se pot cere de
la direcțiunea școalei, strada Deak-Ferencz
nr. 27.

Arad, la 1 August 1899. st. v.

Direcțiunea
școalei sup. de fete cu internat.

Din Bănat.

Ni se scriu următoarele :

În 2/14 l. c. am petrecut la cele veci-
nice pe preotul Petru Popovici, din Furotic
(Bănat), în care au fost intrupate blândețea
și milostenia. A păstorit turma cuvântătoare
40 de ani, cu cel mai strălucit succes, îm-
plinindu-și tot-deuna cu acurateță datorința
sa de părinte sufletesc. A fost omul pacii,
de aceea l'au și iubit toți, căci l'au cunos-
cut. În mormântarea o fost săvârșită de 8
preoți: Responsurile religioase, le-a execu-
tat corul plugarilor noștri din Comorțite,
sub conducerea bravului dirigent. Bucur
Miu, care este neobosit în această privință.
În mormântarea la care a asistat multă lu-
me, a fost impozantă, ca și care rar se ved
pe la sate. — Cuvântul funebru l'a ținut
capelanul Martin Ciulin, care a stors lac-
rămă din ochii ascultătorilor. Răposatului
preot fie-ți țărâna ușoară și pomenirea bine
cuvântată!

Un participant.

Vis.

De

Vasilie — Alveșcu.

Zău, era un vis fantastic,
Ce p'aripa-i fermecată
Alinta ușor o fată
Rece și cu chip elastic.
Dar' de-odată 'n sus privit-a
Palidă de frica sorții,
Ce-i vestea durerea morții
Of, și-apoi muri iubita!...

Stând la crucea scumpei groape
Istovit de 'ndrăgostire,
Am rostit blăstăm pe fire
Și căzut-am în neștire,
Ca să simt tot mai aproape
Noaptea morții pe pleoape.

Dar' Amor în veci hainul
Îngăna și după moarte
Sufletu-mi, ce 'n țărâm departe
Prigonitu-l a suspinul.
Luna mă ridea pitită
După nori,
Și-o priviam cu reci flori
Și cu inima zdrobită.
Nu plângeam, căci n'aveam lacrimi,

Dar' răpus de grea durere
Norii albi 'i-am stors în palme,
Ca să-mi ude ochii stinși,
Și împrins de-un gând demonic,
Am svrilit năsip în fața
Lunei, ce zimbăia ironic..

Vai! dar' ch'nuri și mai grele
Îmi svetlenau acum în suflet,
Și priviam în sus la stele
Martore durerii mele
Fără margini;
În mânia desperării
Năsrăvan ca un strigoiu
Prins-am piscul lui Negoiu
Și cu două mâni
Îl sgudui puternic
Din țărâni,
Ear' murtele tună,
Și sghi buri se creapă,
Și mările sună
Cu clocot de apă,
Și-acum, mai iute ca vântul,
Se spulberă 'n soare — pământul.

Soarele se clătina
Și 'n vâzduh se prăbușia

Și țînind bulgări de foc,
Umple necuprinsul loc.
Toate se 'nvărtesc în chaos
Fără tihnă de răpaos.
În vârtegiu de stele
S'amestecă falnic
Cu joc sburdalnic
Un stol de iele
Și stafii și vircolaci;
Cărduri de draci
Se 'mbulzesc urlând,
Suflete de robi ducând;
Numai păcatul
Umple brăzdatul
Cer cu vuet și larmă
Și plângeri,
Căci sub copitele negrilor ingeri
Toate se sfarmă.

Iat'un drac împelițat,
Singur și întârziat
Tiră cu chiu cu vai
O fată cu cu păr bălău,
Ce plângea cu mult alaiu :
„Scapă-mă! — Scapă-mă!”

Ah! iubita-i în sclăvie,
Ah! iubita se mlădie
Sub satana...
Eu m'arunc la el plângând,
Dracul sbiară spumegând,
Că-i declar resbel
Pe moarte,
De iubita aibă parte,
Care 'nvinge, eu ori el;
Dar' sub mâni resbunătoare
Dracul moare.

Luna iese 'n luminie
Și mai cască pe furie,
Dar cu coada ochiului
Se sgarăște curiosă
La vr'o scenă amoroasă,
Precum alta 'n lume nău.

Și m'apropiu lin, tiptil
Și sfios ca un copil,
Mândra fată să-și aplece
Înspre mine fața spumei,
Să gustăm norocul lunei —
Ah, dar inima-'i e rece!

BIBLIOGRAFIE

AVIS.

Avizez P. T. public și în special pe dnil învățători și directori școlari. că în curând va apăre opul de mare folos cu titlul „Drepturile și datoritățile învățătorilor confes.”, având următorul cuprins: Cap. 1.: Alegerea învățătorului. 2. A'egerea. 3. Denumirea. 4. Învățătorul intermal. 5. Învățătorul ales ori denumit se consideră instituit definitiv. 6. Cări preoți pot funcționa ca învățători? 7. Căli calificația învățătorilor. 8. Aplicarea învățătorului suplent. 9. Învățători, cari au absolvat într'alte țări, și limba maghiară. 10. Învățătorul nu e îndreptățit a-și pune suplent. 11. Invizii, cari usurpă titlul de învățători. 12. Despre înpămăntenirea învățătorilor, cari au fost cetățeni ai altor state. 13. Despre ocupațiunile laterale ale învățătorului. 14. Serviciul cantoral pe timp de prelegeri. 15. Denegarea serviciului cantoral pe timp de prelegeri nu constituie motiv pentru cercetare contra învățătorului etc. Cap. 2.: Despre salariile învățătoarești (20 puncte). Cap. 3.: Datoritățile învățătorului (18 puncte). Cap. 4.: Despre Senatele școlare (15 puncte). Cap. 5.: Timpul de prelegere (30 puncte). Cap. 6.: Disciplina în școală (10 puncte). Cap. 7.: Anul școlar (14 puncte). Cap. 8.: Despre grădiniile de pomărit (6 puncte). Cap. 9.: Afaceri postale (10 puncte). Cap. 10.: Mi-litția (15 puncte). Cap. 11.: Pensinea (30 puncte). Cap. 12.: Despre asilele de copii (15 puncte). Cap. 13.: Școalele comunale de stat (20 puncte). Cap. 14.: Școalele civile și preparandiile (12 puncte). Anexe: Legea școl. din 1868, 1876, 1879, 1893. — Statutul org. Regulamentul școlastic. Planul de învățământ. Împărțirea oarelor etc., în total peste 250 articole, toate motivate cu legi, ordine ministeriale, hotărâri curiale și ordine consistoriale. Cel-ce vor trimite subscrierul până în 20 l. c. 1 fl. 65 cr., vor ave opul francat, ear' după acest termin opul va costa franco 2 fl. 10 cr. — Apelez la bunăvoința colegilor învățători și directori școl. să grăbească cu prenume-rările.

Kis-Sebes (Kolozsmegye).

Petru Conda.

Anuarul XXXV. al Gimnasiunii mare public român de religiuinea gr.-ort. din Brașov, al școlăi reale și al școlălor centrale primare pe al 49-lea an școlar 1898/99, publicat de Virgil Onițiu, directorul școlălor medii, a apărut cu următorul cuprins: Despre jocurile de băieți, de profesorul Petru Roșca. — Chestiunea locului de pătinat pentru școlari, de același profesor. — Gramatica română, de Ioan Petran, recenziune de profesorul Nicolae Bogdan. — Geografia de Pompeia Grigoriță, recenziune de profesorul Dumitru Lupan. — Teoria

dramei, de Dr. Iosif Blaga, recenziune de profesorul Andrei Bărganu. — Planul de învățământ al limbii maghiare la școlăle medii gr.-or. române din Brașov. — Dr. Vasile Glodariu, biografie și portret. Discursul funebral, rostit la înmormântarea prof. Dr. V. Glodariu, de Virgil Onițiu, director gimnasial. Vocă de presă la moartea lui Dr. V. Glodariu. — Iufințarea „Mesei studenților”. — Personalul didactic. Schimbări în corpul didactic. — Materialul propus în anul școlar 1898/99 în gimnaziu și în școală reală. — Lucrările scripturistice de peste an din limba română. Temele lucrate la examenul scripturistic de maturitate. Reforme, adiaștări și inovațiuni. — Mijloace de învățământ. — Fonduri administrate de corpurile profesionale. — Societatea de lectură „Ioan Popasu” a studenților de la gimnaziu. — Stipendiștii (28 la număr). — Școală elementară capitală. — Acte și decizari de natură principială, date de autoritățile școlare. — Notițe istorice din viața școlară a anului 1898/99. — Examenul de maturitate la gimnaziu. — Înștiințare pentru anul viitor. — Date statistice. — Clasificațiunea școlărilor. — Lista premiaților.

Din datele statistice relavăm, că la gimnaziu au fost înmatriculați 325 băieți, dintre cari 331 ordinari, 4 privașii, 12 au părăsit școală și 1 a murit. După confesiune și naționalitate: 289 Români gr. ort., 26 greco-catolici, 3 Sași evang. luterani, 4 Israeliti și 3 Slovaci. La școală reală au fost de toți 113 școlari, între cari 104 Români și 4 Israeliti; ear' în școlăle primare de băieți și de fețițe au fost de toți: 742 școlari și școlărițe. Suma totală (scoodind și pe cei 87 școlari din școală comercială) este: 1277 de școlari.

Această sumă, față cu numărul de 1412 școlari din anul 1897/98, arată pe tru anul 1898/99 o de creștere de 136 școlari. Singur numai gimnaziul prezintă un sporiu de 10 școlari.

Programa a XXIII-a a gimnasiunii public gr.-or. române din Brașov pe anul școlar 1898/99, publicată de George Părău, director gimnasial, a apărut cu următorul cuprins: Știri școlare și date din cronica institutului gimnasial. — Un apendice: a.) Conspictul elevilor, cari au absolvit aici 4 clase gimnasiale; b.) Un conspict sumamic despre frecuența gimnasiunii dela anii 1869/70—1898/99, de directorul gimnasial.

Raportul II. al școlălor capitale ortodoxe orientale române de băieți și fețițe din Lugoj pe anul școl. 1898/99. Elaborat din însărcinarea corpului învățătoresc, de George

Joandrea, învățător, — a apărut cu următorul cuprins: Studiul geografiei, importanța și metodu ei, de G. Joandrea. — Ordine examinelor. — Inspectia școlară. — Corpul învățătoresc. — Din cronica anului școlar 1898/99 — Clasificațiunea elevilor și elevilor. — Discurs funebral ținut de G. Joandrea cu ocașiunea sărbării parastasului solemn în memoria decedatei împărălesă-regine Elisabeta. — Înștiințare pentru anul școlar viitor.

Istoria agriculturii (după I. Loser), traducțiune autorizată, de un prieten al plugărilor. Retipărire din „Telegraful Român”. Editura traducătorului. A săprut în Tipografia archidieceasană din Sibiu.

Anuarul școlăi comerciale superioare gr.-or. române din Brașov pe anul XXX. al existenței sale. Anul școlar 1898/99. Publicat de Arseniu Vlaicu, director. Are următorul cuprins: Alegerea carierelor, de directorul Arseniu Vlaicu. — Discursul festiv, ținut de directorul A. Vlaicu la încheierea anului școlar 1897/98 Personalul didactic. — Materialul propus în anul școlar 1898/99. Planul de învățământ. — Lucrări scripturistice din limba română. — Examenul de maturitate. — Înștiințări și mijloace de învățământ. — Societatea de lectură a elevilor. — Stipendiștii și interniiștii. — Notițe istorice din viața anului școlar 1898/99. — Date statistice. — Avis pentru anul viitor. — Clasificațiunea elevilor. — Lista premiaților.

Din datele statistice se constată, că în toate trei clasele au fost înmatriculați 88 școlari, între cari 70 Români gr.-or., 12 Români gr.-cat. și 1 Israelit.

Monografia comunei bisericestii române gr.-or. din Cetatea Brașovului. Sub acest titlu și cu ocașiunea sărbării bisericești nouă a Sft. Adormiri din Brașov-cetate părintele protopop, dl Bartolomei Baialeșcu a scos de sub tipar un op istoric local, care, compus pe baza unor documente (în număr de 118) originale de un interes nu numai local, ci și de interes general românesc, conține monografia acestei comune bisericestii de la anul 1786 până în ziua de astăzi. Prețul acestui interesant volum de 276 pagini, tipărit pe hărtie fină, în octav mare, cu 11 ilustrațiuni, — este numai 1 fl. Opul se vinde în folosul bisericii și e depus spre vânzare: la librăria I. Curcu, la firma Nepoșii Eremia, la epitropul bisericii Teodor Spudercă și la autorul, în Brașov.

Tabloul (fotografie) celor care au participat la adunarea generală „Reuniunii învățătorilor români din dreapta Murășului” ținută în Moneas este gata. El face cinste atelierului dlui Honisch din Arad. Cine voeș să-l aibă, să se adreseze dlui Honisch István, Arad, Szabadságtér. Exemplarul costă 1 fl.

„Isvorul Preceștei”, cano de rugăciune cătră Născătoarea de Dumnezeu, o carte folositoare tuturor creștinilor, extrasă din „Penticostar”. — Prețul 12 cr.

„Trei Doctori”, comedie într'un act localizată din limba germană de Virgil A. Vlaicu. — Prețul 20 cr.

„Povești populare”, de cuprins monculesc de S. Teodorescu-Chirileanu. — Prețul 8 cr.

„Pălăria Ceasornicului”, comedie într'un act de Mdm. Emile de Girardin, localizată de A. G. N. — Prețul 25 cr.

Toate patru se pot procura dela librăria Curcu din Brașov.

„Marșul studenților din Brașov” este numește o nouă compoziție musicală a tinerului maturisat dela gimnaziul român din Brașov, Iustin Cl. Iuga, care a dat și până acum frumoase probe de talentul său musical. Compoziția a apărut în editura autorului și costă 20 cr. Studentii însă o pot procura direct dela compozitor, în Ghizăria cu prețul jumătate.

— Din interesanta revistă „Foala Pedagogică”, ce apare în Sibiu sub direcțiunea dlui dr. D. P. Barcianu, au apărut Nr. 13—14 cu următorul cuprins: Cuventăre rostită la încheierea anului școlar 1898/99 în Seminarul Andreian, de prof. D. Comșa. — Disciplina școlară, de Nicolau Simulescu, director și învățător la școală din Apoldul-de-jos (Urmare). — Modele de lecțiuni: Fața săracului cea isteată. Poveste de P. Ispirescu, de Dr. Petru Șpan. — Cari sunt causele, din cari nu prea progresăm în învățământul educativ în școlăle populare delasate? De Inv. Paicu. — Din literatura școlară. — Informațiuni — Felurimi. — Corepondență.

„Români Sacelenti”, cauzele de cadenței lor economice și mijloacele de îndreptare. Disertațiune de Ioan I. Lăpădat, tipărită de „desp. Brașov al Asociațiunii”. Broșură vrednică și fi cetită și în alte părți, nu numai în Săcele.

Măna, ce o atinse 'n față,
Mi-a făcut-o sloiu de ghiță;—
Resuffarea ei mai rece
Decăt crivăț și zăpadă,
Mă pătrunse ca o spadă; —
Tot cuvântul
Neazit s'a 'ntors ca vântul
Iar' pe limbă
Și tăcerea mi-l în schimbă,
Căci de-alungul ei alunec
Și mă 'ntunec
Și îngheț.

Toate-mi trec din nou prin minte,
Mă cuprinde-un dor ferbinte,
Și mă sbucium, mă cutremur,
Șar în sus din somn în pripă,
Visu-mi pierce ca o clipă
Dela mult iubita față
Vecinic rece, ne'ndurată,
Cu frumosul păr bălaiu.

Și mă scol c'un guturaiu
Și de rău ce am durmit
Brațul stâng mi-a amorțit.

Poesii populare.

Cine iubește și spune
Nu-l răbda Doamne pe lume;
Cine iubește și tace
Răbdă-l Doamne și-l dă pace.

Cine iubește și spune
Fă-l Doamne minune 'n lume;
Cine iubește și lasă
Fă-l Doamne minune 'n casă!

Cine 'n lume-a mai văzut
Epure vara cosind
Și găina duhnind,
Epure suind pe scară
Și găina cu țigară?

Cine 'n lume-a mai văzut
Epure vara cosind,
Epuroaia stringând fân
Pui după ea greblând?

Cine mână boii bine
Și de bea, tot mai rămâne;
Cine mână boii rău
Trece pe la fâgădău

Și zice că-i vinul rău
Dacă nu's bani în jașcău.
Crismăriță lată'n șole
Mi-ai mâncat vacile mele
Și vișii de sub ele.

Frunză verde iarbă neagră
Am avut o mândră dragă;
Am lăsat-o să mai crească
Și pe alții s'o pețească
Dumnezeu să-i pedepsească,
Am lăsat-o să mai stea
Și pe alții să mi-o ia
Dumnezeu să nu li-o dea.
De-ar fi dat de Dumnezeu
Să se țese pânza 'n tău
Fără leac de suveicuță
Să țese și a mea draguță,
Fără iță, fără spată
Să țese și-a mea nevastă.
Câte flori s pe răzor
Toate-mi zic să mă înșor
Numai frunza de pe laz
Așa-mi zice să mă las
Să n'aduc mamei năcaz.

Culese de Ioan Rusan,
inv.

La administrația

„Tribunei Poporului”

se află în deposit spre vânzare următoarele opuri și broșuri:

„Teoria dramei” de Dr. Iosif Blaga. Prețul 1 fl. 80 cr.

„Cuventări bis. de Massilon traduse prin Ioan Genț. Prețul 2 fl. 50 cr.

„Lupta pentru drept” de Dr. R. Ihering traducere, de T. V. Păcățeanu. Prețul 1 fl.

„Din vremuri apuse” de Iudita Secula, Prețul 50 cr.

„Juvenilia”, prosă și versuri de Sextil Pușcariu. Prețul 80 cr.

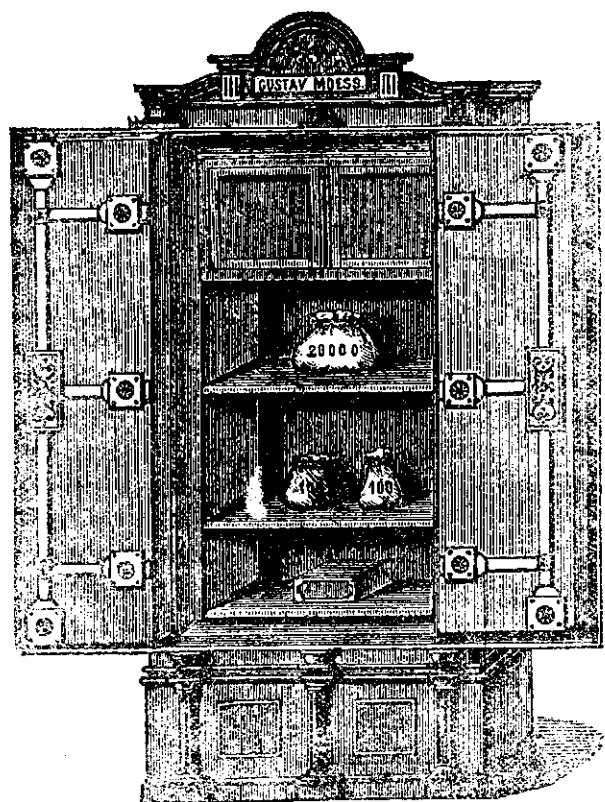
„Vieritul”, de Petru Vancu. Prețul 60 cr.

„Pribeag”, de I. Sceopul. Prețul 75 cr.

La facerea comandelor, cari se vor efeptui prompt, rugăm a se adauge și spesele de porto postal.

Administrațiunea „Trib. Pop.”

Fabrică de Casse.

In atelierul meu se construiesc

Casse de fer

obicinuite, din cel mai solid material, sigure contra focului și spargerei.

Casse-Panczer

pentru bănci, construite din cel mai veritabil oțel.

Ori-ce spargere e absolut imposibilă fie cu ori-ce instrument anume meșteșugit pentru scopul acesta.

Garantez pe deplin că în termen de 24 ore aceste casse nu se vor pute găuri.

Rog deci On. public, care are trebuință de Casse de fer, să mă onoreze cu încrederea și cu comanda sa, asigurându-l că va fi pe deplin satisfăcut.

Pentru biserică și comune liferez casse pe lângă solvire în rate după învoială.

Lista prețurilor gratuit și franco.

Cu distinsă stimă:

GUSTAW MOESS

fabrică de casse

868 1—

SIBIU Strada Poplăcei mari Nr 8.

584/899 vb. sz.

Arverési hirdetés.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881 évi LX t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszék 18 9 évi 3575 sz. végzése következtében Lazaru György, aradi ügyvéd által képviselt „Victoria“ takarékpénztár mint szövetkezet javára Hanes Petru Hanes Mitra, Hanes Mitru és Zsurkonye Vaszilie ellen 200 frt s jár. erejéig 1899 évi április hó 17. foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 388 frt 20 krra becsült Hanes Mitrunál 2 tehén és egy három hetes borju, Hanes Mitrunál 6 kecske, Zsurkonye Vaszalianál egy tehén és egy boglya szénából álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a m.-radnai kir. járásbírószék 1899. évi V 158/4 számú végzése folytán 200 frt. tőkekövetelés ennek 1899 évi január hó 1 napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 66 frt 30 kban bíróság már megállapított költségek erejéig Hanes Mitrutól lefoglalt 2 tehén, egy borju és Zsurkonye Vaszilianál lefoglalt egy tehén és egy boglya széna Soborsin községben a heti piacon leendő eszközzésére 1899 évi Augusztus hó 24. napjának d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881: évi LX. h. sz. 107. § és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felül foglalthatták és azokra kielégítési jogot ígértek volna, ezen árverés az 1899. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Radnán, 1899. Augusztus hó 11. napján.

867 1—1

Schmickál
kir. jbiró végrehajtó

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

(88) 96—

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Oitnad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale ou amortisație de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vechi, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de împrumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de împrumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de $\frac{4}{10}$, $\frac{4}{12}$ și $\frac{5}{10}$ pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile și moșii 220 40—56

Szűcs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Telefon 135

Telefon 135

I. GELLER

Prăvălie pentru obiecte de aur argint și bijuterie

ARAD Andrassy-tér Nr. 14.

351 5—5

In PALATUL HERMANN

Mare magazin în obiecte de aur argint și juvaericele

Ceasornice din cel mai fin aur și argint.

Prețuri solide, marfă bună și serviciu prompt.

CONCURS.

O calfă expert în bransa de manufactură

află aplicație momentană

pe lângă salar lunar de 15—20 fl., cost și cuartier

Se recere cunoștința limbilor română, maghiară și germană

Ofertele sunt a se adresa subsemnatei firme:

Blaj, 11/VIII 1899.

868 8—8

„CONSUM“ societate comercială pe acții.